

NATURLANDSKAP OCH KULTURLANDSKAP I SVERIGE

OM FILMerna

Vad är naturlandskap och kulturlandskap och vad står begreppen för? Var finns de olika landskapstyperna i Sverige? Filmen tar upp begreppen, den historiska bakgrunden och betydelsen idag, hur naturen och dess biologiska mångfald på olika sätt kan påverkas av människa och samhälle.

Barnen Elsa och Olga funderar över hur deras skolväg sett ut från början och undrar över hot mot djur och växter. Med hjälp av bl.a. biologen Jakob Sandberg får vi lära oss om naturlandskapen och kulturlandskapen i Sverige och varför den biologiska mångfalden är så viktig.

Ämne: Biologi, Geografi Målgrupp: F-6 Längd: 15 min

KOPPLINGAR TILL LGR 11

Filmernas innehåll utgår från LGR11 med frågeställningar och uppgifter som utmanar elevens förmågor.

Syfte

Undervisningen i ämnet biologi ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om biologiska sammanhang och nyfikenhet på och intresse för att veta mer om sig själva och naturen.

Genom undervisningen i ämnet biologi ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att "använda kunskaper i biologi för att granska information, kommunicera och ta ställning i frågor som rör hälsa, naturbruk och ekologisk hållbarhet,"

*"Undervisningen i ämnet geografi ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om geografiska förhållanden... så att de kan orientera sig och dra slutsatser om **natur- och kulturlandskap** och om människors levnadsvillkor.*

Genom undervisningen i ämnet geografi ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att "analysera hur naturens egna processer och människors verksamheter formar och förändrar livsmiljöer i olika delar av världen,"

Ur det centrala innehållet för årskurs 1-3 samhällsorienterade ämnen

- Förutsättningar i naturen för befolkning och bebyggelse, till exempel mark, vatten och klimat.
- Enkla näringskedjor som beskriver samband mellan organismer i ekosystem.

Ur det centrala innehållet för årskurs 4-6 biologi

- Människans beroende av och påverkan på naturen och vad detta innebär för en hållbar utveckling. Ekosystemtjänster, till exempel nedbrytning, pollinering och rening av vatten och luft.
- Ekosystem i närmiljön, samband mellan olika organismer och namn på vanligt förekommande arter. Samband mellan organismer och den icke levande miljön.
- Djurs, växters och andra organismers liv. Fotosyntes, förbränning och ekologiska samband och vilken betydelse kunskaper om detta har, till exempel för jordbruk och fiske.

Ur det centrala innehållet för årskurs 4-6 geografi

- Jordens naturresurser, till exempel vatten, odlingsmark, skogar och fossila bränslen...
- De svenska, nordiska och övriga europeiska natur- och kulturlandskapen. Processen bakom samt deras utmärkande drag och utbredning.

FÖRE FILMVISNINGEN

1. Förklara följande begrepp: inlandsisen, naturlandskap, kulturlandskap, urskog, nationalpark, glaciär, Laponia, världsarvslistan, industrilandskap, urbant landskap, odlingslandskap, jordbruk, skogsbruk, betesmark, bondestenåldern, gynnsamt klimat, äng, skörda, föda, näringsämnen, livsmiljö, ekosystem, ekologiska jordbruk, kulturskog, naturresurs, råvaror, export, biologisk mångfald, betesmark, utrotas, rödlistade arter, stadsodling
2. Resonera speciellt kring begreppen kulturlandskap och naturlandskap. Varför heter det så? Vad betyder ordet kultur? I vilka sammanhang stöter vi på ordet? Vad tänker eleverna på när de hör ordet? Gör en mindmap. Resonera kring att den ursprungliga betydelsen för begreppet "kultur" är "odling".

EFTER FILMVISNINGEN

Frågor

1. Vad kallas isen som Sverige för 10 - 20 000 år sedan var täckt av?
2. Vilka två begrepp använder man när man delar in naturen?
3. Vad kännetecknar naturlandskap?
4. Vilka olika naturlandskap finns i Sverige?
5. Vad kännetecknar en urskog?
6. Varför finns nationalparker och naturreservat i Sverige?
7. Vad är Laponia?
8. Vad kännetecknar kulturlandskap?
9. Vad betyder "kultur" enligt biologen i filmen.
10. Det finns tre olika slags kulturlandskap. Vilka?
11. Ge exempel på urbant landskap.
12. Vad är industrilandskap?
13. Vad räknas som odlingslandskap?
14. När och hur började det första kulturlandskapet växa fram i Sverige?
15. Varför började man att slå hö på ängen?
16. Hur påverkar detta naturen?
17. Varför är det viktigt att ängen är blomrik?
18. Vilken betydelse har insekter och andra organismer för vår natur?
19. Ge några olika exempel på jordbruk.
20. Hur påverkar jordbruket miljön?
21. Hur stor del av Sveriges yta är täckt av skog?
22. Vad kallas den skog som är planterad?
23. Varför är skogsbruket viktigt för Sverige?
24. Ge exempel på råvaror från skogen.
25. Vilken betydelse har korna för den biologiska mångfalden?
26. Hur har kulturlandskapen förändrats historiskt sett och hur förändras de idag?
27. Vad är hotet mot den biologiska mångfalden?
28. Hur många procent av våra djur- och växtarter i Sverige är hotade/rödlistade?
29. Vilka exempel tar filmen upp för att bevara den biologiska mångfalden?

Frågor att resonera kring

Resonera i grupp/ helklass

1. Varför heter det kulturlandskap? Resonera kring begreppet "kultur".
2. Man menar att slätter är naturlandskap men samtidigt är kulturlandskap. Hur går detta ihop?
3. Vad finns det mest av, urskog eller kulturskog? Hur kan det komma sig?
4. Vilket är bäst, urskog eller kulturskog? Resonera.
5. Hur skulle Sveriges natur se ut utan skog? Resonera.
6. Hur tror du kulturlandskapen kommer att förändras i framtiden?
7. Vad menas med biologisk mångfald?
8. Varför är det viktigt med biologisk mångfald?
9. Vad kan man göra för att bevara den biologiska mångfalden?

Arbeta vidare

Arbeta i par eller i grupp

1. Vad fanns förr på den plats där din skola står? Rita gärna ert förslag.
2. Ta reda på vilka naturlandskap/ kulturlandskap finns i närområdet vid skolan eller vid hemmet.
3. Finns det flest exempel på naturlandskap eller kulturlandskap? Varför är det så?
4. Vad kan ni göra för att bevara den biologiska mångfalden? Hemma, i skolan?
5. Hur kan ni påverka andra att förstå vikten av att bevara den biologiska mångfalden? Politiker t.ex.

FÖRMÅGOR SOM TRÄNAS

I den här filmserien med filmhandledning tränas framförallt förmågorna

1. Begreppsförståelse
2. Analysförmåga
3. Kommunikativ förmåga